

1. ביום השביעי כסוב לב המלך בין ארבע למחצית בוקא קרובא בוקא באבוקא זור ורובים שבת השריטים המשוררים את פני המלך אחריו: אחר א ב
2. אחר הדברים האלה כשב תמת המלך אחריו שבת אחר ורשי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה: אחר א ב
3. ותקאן המלכה ושתי לואו בדבר המלך אשר ביד הקיסים וקצף המלך מאד וקמיתו בערה בה: אחר א ב
4. ויאמר המלך לקבצים ידע העתים כי כן דבר המלך לפני כל ידע דת ודן: אחר א ב
5. שאר מואב מעניתי ושקט הוא אל שמריו ולא הורק מבלי אל כל ובגולה לא הלך על פני עמד טעמו בו וירחי אל קבר: ויהיה מה א
6. והקרב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש בדת מרסא ממוכן שבית שרי פרס ומרד ראי פני המלך השבים ראשנה במלכות: אחר א ב
7. והטור ורביעי משקיש ושם וישפה משקיש קרב יהודי במלואתם: שבות כח ב
8. ויאמר המלך לפני המלך והשרים אל על המלך הודו ונתה ושתי המלכה כי על כל השרים ועל כל המלכה אשר בכל מדינת המלך אחריו: אחר א ב
9. וישלח ספרים אל כל מדינת המלך אל מדינת ומדינת ככתבה ואל עם ועם כלשונו להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו: אחר א ב
10. ויקרב המלך פקידים בכל מדינת מלכותו ויקבעו את כל נערה בתולה טובת מראה אל שושן הבירה ואל בית הנשים אל יד הנא סריס המלך שמר הנשים: ונתן
11. כל ערום וישעה בדת ובסיל ירש אל: משלי יג טז
12. ויאמר לו עבדי יבקשו לאדני המלך נערה בתולה וימרה לפני המלך ותהי לו סבת ושכבה בחיק וסם לאדני המלך: מלכים א א
13. איש יהודי היה בששן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימני: אחר א ב

שפרחה בה צרעת. צירושמי מפרש דילפינ גזר דכמיז גבי ושמי מנגזר דכמיז גבי עוזיז כשנלטרע דכמיז זיה גזר מציה ה' (דה"צ כו) א' ¹⁰: **ז** אבני עמון ומואב דיתבי בדובתייהו כחמרא. וקשה דהא פרק תפלת השמר (בבבס 97 ע"ה) פריך וכי עמון צמקומו יושב והלא זא סמריז וכללו לך פרי"ת דגרסינן הכא מואב לחוד דקרא נמי לא הוסיך אלף מואב דכמיז שאנן מואב¹ ובזכרות נמי לא גרסינן אלף עמון ומזה הטעם המירו ליהודה גר העמוני לזא נקהל אלף משמע דגרי אינן לא ירו להמיר לזא נקהל לפי זלף כלל סמריז מרסי' ולא כלל מואב ומיזו קשה דזכרות משמע צאותה שהצמיז סמריז כלל עמון וצירמיה טעיו להו צאומן שהגלה צוודלנר¹ וי"ל לפי סמריז היה רשעם שכלל קרא הכל על שמו ועליו כמיז ואסיר גזלות עמיס ועמדותיהם שוסמי אלף ודאי עיקר החרכן היה ע"י צוודלנר¹ **במובן**.¹ ו לפי שהיה נשוי לשרית שהימה גדולה ממנו שלף היה יכול לנפס לדבר כלשונו יעד לעשות כל

בבוציני ביום השביעי כסוב לב המלך בין אמו עד השתא לא מב לביה בחמרא אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אובלין ושותין מתחילין בד"ת ובדברי תשבחות אבל עוברי כוכבים שאובלין ושותין אין מתחילין אלא בדברי תיפלות וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרים מדיות נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם אחשוורוש כלי שאני משתמש בו אינו לא מדוי ולא פרסי אלא כשריי רצונכם לראותה אמרו לו אין ובלבד שתהא ערומה⁶ שבמדה שאדם מורד בה מורדין לו מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשימן ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת⁶ היינו דכתיב: **אחר** הדברים האלה כשב⁶ המלך המלך אחשוורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה כשם שעשתה כך נגזר עליה³ ותמאן המלכה ושתי מכדי פריצתא הואי דאמר מר שניהן לדבר עבירה נתכונו מ"ט לא אתאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפרחה בה צרעת במתניתא תנא **כא** גבריאל ועשה לה זנב¹ אמאי דלקה ביה כולי אמר רבא שלחה ליה¹ בר אהוריייה דאבא אבא לקבל אלף חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה מיד וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן וידעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דייניה לי אמרו היכי נעביד נימא ליה קטלה למחר פסיק ליה חמריה¹⁰ ובעי לה מינן נימא ליה שבקא קא מוצילה במלכותא אמרו לי מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניתלה עצה ממנו ואין אנו וידעין לרין דיני נפשות זיל לגבי ועמך ומואב דיתבי בדובתייהו כחמרא דיתבי על דורדייה ושעמא אמרו ליה דכתיב⁵ שאנן מואב מגעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על פני עמד טעמו בו וירחו לא נמר מיד⁶ והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה בדרך שחקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין אדמתא כלום בנו לפניך מוצב אדמתא תרשיש כלום שישמו לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו⁷ תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו כדם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך⁹ ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפרוענות אמר רב כהנא⁹ מכאן שההדיוט קופץ בראש⁹ להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא⁹ אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שרוד ופליט אמרי מאי היא דשריד לו להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתה פדרשכא ליהו¹⁰ ויפקד המלך פקידים ב"רו מאי דכתיב¹¹ כל ערום וישעה בדת וכסיל יפוש אולת כל ערום וישעה בדת וכסיל יפוש אולת זה אחשוורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה ניהליה וכסיל יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה¹⁰ ואזיל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שמעי בן קיש ששמע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי¹⁰ אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה⁷ אמר רב ר' חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחת מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דוד לשמעיי בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

צוויני לזועין קטונת. כלומר כדאותו מין עצמו זה גוף זה גוף וזו נופת הוא אומר להלאות את יופיה והיא לך נתכונה שסתכלו ציופיה: **פריצתא** הוא. פרוצה היתה: **מלמד שפרחה בה לרעס**. וליף צירושמי מאשר נגזר עליה¹⁰ נגזר מציה ה' (דה"צ כו) א' מה להלן לרעס אף כולן לרעס: ¹⁰ **אסויייה**. שומרי הסוסים: **לקבל אלף חמרא** פסיק ליה. פסיק יינו מעט מעליו: **על דורדייה**. על שמריו: **ועמא** אמרו ליה. יופה אמרו לו דודאי כן הוא שממך שהלדס שקט דעתו מיוצגת עליו שנאמר שאנן מואב נגעוריו ושוקט הוא אל שמריו וספייה דקרא על כן עמד טעמו צו ורחו לא נמר: **פסוק זה על קרצנות נאמר**. והקרב אליו לשון הקרבת קרבן. מלאכי השרת הסורו לפני הקב"ה את הקרצנות שהקריבו ישראל לפני לשם להם נקמה צושיית ונשאל. אסתר ותמלך חתמיה: **כרשנא**. כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה: **סרס**. שתי תוריס: **מרס**. שמירסו את הדס שלף יקרב ושזב לא היא ראו לריקה: **מרסנא**. מירסו צלמות לצוללן. ממרס לשון נמס: **מוכן לפרוענות**. עומד להיות תלוי: **מכאן שההדיוט קופץ בראש**. שהיי מנה אותו הכתוב בצדק אלף אלף גרוע הוא מנוול הוא קפץ בראש: **אלמלא אגרות ראשונות**. שהחוקק בהן שוטף צעניי האומות: לא נשתייר משונאי ישראל שרוד ופליט. שהיו ממנהין להורגן צמלום המלך באגרות האלמנציות ולא היו מממייס ליוס המועד: **אמרי מאי היא דשריד** לן. אומרים האומות מה זה שלח לומר לנו להיות כל לש שורר צביתו: ¹⁰ **פרשכא**. פקד ונגיד: **נערס**. דוד לא זיקס אלף נערה אחת¹⁰ כל ארס הלאה לשלומו את בתו אולי מיעט צעניו ואחסורוס כסיל זוה לקצן את כולן הכל יודעין שלף יקס אלף את זאת כולן יצבל מן הלא דהוה ליה צרתא שעתמה: **מכאן שמינינו ניעמוס** היס. צמנות נאין. נימוס סס כלשון יון: א' ¹⁰ **נערי** לא גרסינן אלף היס גרסינן **אמר רכס בר צר** מנה אמר רבי יושע טן לוי כו': דלא

גליון הש"ס

גמ' אביר ריב הבאן שההדיוט בה. עי' יושע' פקד ד דסרסנין ה"ז: שם אביר רבא אלמלא. ע"ל כל ע"ה מדיק אלמלא: רש"י ד"ה נערי לא נבי'. עי' דכך נחמד כספר מקוס שמואל:

הגהות הב"ה

(א) גמ' מלאכה צבמת לפיכך נגזר עליה שבבת היטו דכמיז: (ב) שם ויקצף המלך מחר וחמתו בערה בר אשת דלקה: (ג) שם פסיק ליה המרים דרביה לה ובעי לה מינן: (ד) שם למסורו ולדיל על צמנין מתי שנה את תלתא מנא סולן לילי וימת אלף ממחן: (ה) רש"י ד"ה אמרי מאי ותי להיות כל איש שורר צביתו פשיטא שאף הגרדן: (ו) ד"ה נערה ותי בערה אחת לפיכך כל ארס ותי ואחסורוס היה כסיל ותי טמורה מציה ה':

הגהות מהר"ב

רנשבורג [א] רש"י ד"ה נערי לא נבי. גרסתי. ניב פה כספר מקוס שמואל כספר המיוחס:

הגהות מהר"ב

רנשבורג [א] רש"י ד"ה נערי לא נבי. גרסתי. ניב פה כספר מקוס שמואל כספר המיוחס:

הגהות מהר"ב

רנשבורג [א] רש"י ד"ה נערי לא נבי. גרסתי. ניב פה כספר מקוס שמואל כספר המיוחס:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

יג.

ס' דלא קטילה דוד לשמעני. שהיה חייב מיתה: לאורך גיפא. לטעקה ולא לשכח אש יהודי ואש ימיני גרמו לי הכער הזה: איסי גוצנין יהודאין נ'ו'. וספיה דקרא לאלהך לא פלאחין: כל דברך אחד סן. כנגד הספר היה אומר כל דברך דבני הימים אחת הן הכרע שמות אמה מוכר פלוני ופלוני וכולן אדם אחד הן: ואנו יודעין לזורשן. ואע"פ שסממת אותן אנו נמתין את לבנו עד שאנו יודעין לזורשן. משום דלאמרין לעיל כל הכופר בע"ז נקרא יהודי נקט לה הכא: ואסמו יסודים וגו'. והלא צמיה שמה דהא כמיז בנפוסיה ולאנה בני

תמיה: לרחון. טבול ט' לשון גירות: והלא כלב שמו. שנכלב משמע קרא: הכי גרסין וישא כסיה שמרסה בגילוי ציס איבי. ולכן נשמנה שמה בליקוחין הללו: שגלה מעלמו. מדלא כמיז אשך היה מן הגולה אשך הגולה וכמיז אשך הגלה עם הגולה משמע שגלה היה כשאר ישראל שגלו על כרחן והוא גלה מעלמו כמו שפעם ירמיה שגלה מעלמו עד שאמר לו הקב"ה לחזור: בין הדסים אשך במולדה. בין הצדיקים שגלו לצבל. ובשמינה משמע קרא: אספסה. ירת. יפה כלבנה: ירקרקוס יוסה. כהדסה זו: אלא חוט של חסד משוך עליה. מלת הקב"ה לכן נראית יפה לאומות ולאשכנזים: וכמוס איבי ואחמס טו י"ג. אסיה מונה כהן אין לה אז ואס אלא ללמדנו שאפי' יום אחד לא היה לה אז ואס: כעשה שנעשרה אמה אם אבי. נמצא שלח היה לה אז משעה שנראה להקרות אז: וכשילדה אמה משה. ולא נראית לקרות אס: ולרש אין כל. באוריה משמע קרא: כעשה אחס. (ט) כמ עמיסה מונה כהן אין עמיס. שהיתה משרתת לה אחת כאלה בשנת וואחת בשני בשנת וואחת בשלישי בשנת וכן כולן וכשהגיע יום שפחה של שנת יודעת שהיום שנת: ט' כפלי דחויני. כקניני"ש שמינים. ומתוך אונסה לא נעשה: וכן הוא אומר. שהרעוים טועים לזדיקים ללביגין מנאלל טמא: ויהי המלצר נושא אס פס כגס ויין משפיעס וגו'. וכמיז כהסוף עינא ולמקלמ ימיס עשרה נראה מרליהס טוב וכיראי כזכר וגו': אנפקינן שמן זיס שלא הביא שלישי. גבי מנחות מנין? אין מביאין אנפקינן ואס הביא פסול ועלה קאי ר' יהודה ולאמר: אנפקינן: מענד.

(ט' מתיב: מנוגוס של אוסו רשע. גתמו הוא זה שהוא כובל נשים ומשלחן: והעיר לך הכתוב שהיו מתכווין מן השמים לחכמה על צעלה: ניקס לטעוס נ'ו'. לכן נאמר מכל הנשים ומכל הצמולות: עמד משפיו נ'ו'. חזר לכמה עינים לפייסה שנתגלה לו מולדתה ולא הועיל וסמון לה להאי קרא ובהקצן צמולות שנית וגו' אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה וגו' ש' עמד משפיו סעודה לכבודה מה שלא עשה בשאר נשים: דלי כנגא. אחר כשציל אסתר אני מניח לכס מכסי גולגולתם היינו והכמה למדינות עשה ט: שדר פרדישאני. דרויונות לרשים כשמה והיינו דכתיב ט' ויתן משאת כיד המלך: לא

דלא קטילה דוד לשמעני דאתיליד מיניה מרדכי דמיקני ביה המן וכזה שילם לי ימיני דלא קטילה שאול לאנג דאתיליד מיניה המן דמצער לישראל רבי יוחנן אמר לעולם מבנימין קאתי ואמאי קרי ליה יהודי על שום שכפר בע"ז שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי כדכתיב י' אחי גוברין יהודאין וגו' רבי שמעון בן פוי כי הוה פתח ברברי הימים אמר הכי כל דברך אחד הם ואנו יודעין לזורשן ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גודר ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בע"ז דכתיב ותרד בת פרעה לרחון על היאור וואמר רבי יוחנן שירדה לרחון מגילולי בית אביה ילדה והא רבווי רביתה לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה והא רבווי רביתה לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו וא' שירד להם לישראל מן בימיו ג' גודר שגדר פרצותיהן של ישראל חבר שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים סוכו שנעשה להם לישראל כסוכה יקותיאל שקו לישראל לאל בימיו זנוח שהגויח עונותיהן של ישראל אבי אבי אבי אב בתורה אב בחכמה אב בנביאות ואלה בני בתיה אשר לקח מרד וכי מרד שמו וחלא כלב שמו אמר הקב"ה יבא כלב שמרד בעצת מרגלים וישא את (ט) בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה א' אשר הגלה מירושלם אמר רבא שגלה מעצמו י' ויהי אומן אל הדסה קרי לה הדסה וקרי לה אסתר תניא ר"מ אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה על שם הצדיקים ט' שנקראו הדסים וכן הוא אומר ו' והוא עומד בין ההדסים רבי יהודה אומר הדסה שמה ולמה נקראת שמה אסתר על שם שהיתה מסתרת דבריה שנאמר ז' אין אסתר מגדת את עמה וגו' ר' נחמיה אומר הדסה שמה ולמה נקראת אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה על שום אסתרה רבי עזאי אומר אסתר לא ארובה ולא קצרה היתה אלא בינונית כהדסה ר' יהושע בן קרחה אמר ט' אסתר ירקרקת היתה וחוטו של חסד משוך עליה כי אין לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לי אמר רב אחא עיברתה מת אביה ילדתה מתה אמה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת תנא משום ר"מ אל תקרי לבת אלא לבית וכן הוא אומר ו' ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קמנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בניו יחדו ופתחו האכל ומכוסו שתתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת משום דבחיקו תשכב הוות ליה ט' (לבת) אלא (לבית) הכי נמי לבית י' ואת שבע הנערות וגו' אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת וישנה ואת נערותיה וגו' אמר רב שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה ט' קדלי דחוירי ור' יוחנן אמר זרעונים וכן הוא אומר י' ויהי המלצר נושא את פת כגס ונתון להם זרעונים י' ששה חדשים בשמן המור ט' מאי שמן המור ר' חייא בר אבא אמר סטכת רב הונא אמר שמן זית שלא הביא שלישי תניא רבי יהודה אומר אנפקינן שמן זית שלא הביא שלישי סכין אותו שמשיך את השיער ומענד את הברש כ' בערב היא באה ובכרך היא שבה אמר רבי יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש מטתו ביום י' ותהי אסתר נשאת חן אר"א ט' מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו י' ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת ירח שנתה גוף מן הגוף י' ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמר רב ביקש לטעום מעם בתולה מעם טעם בעולה מעם י' ויעש המלך משתה גדול עבר משתיא ולא גליא ליה דלי כנגא ולא גליא ליה שדר פרדישאני ולא גליא ליה י' ובהקצן בתולות שנית וגו' אזיל שקל עצת ממרדכי אמר אין אשה מתקנאה אלא בירך חיבורתה ואפי' הכי לא גליא ליה דכתיב ז' אין אסתר מגדת מולדתה וגו' אמר רבי אלעזר מאי דכתיב לא

גם ואשתו היהודיה עי' מ"ך ריש הקול: שם על שם הצדיקים. עי' כטות דף טו ע"פ מ"ה: ואין שפחה: רש"י ד"ה אבותר ירח. כי ירח מנתנו סהלא (כמלצת לו ט):

ג' ואשתו היהודיה עי' מ"ך ריש הקול: שם על שם הצדיקים. עי' כטות דף טו ע"פ מ"ה: ואין שפחה: רש"י ד"ה אבותר ירח. כי ירח מנתנו סהלא (כמלצת לו ט):

הגרות הב"ח
(א) גם וישא את בתיה בת פרעה: (ב) רש"י ד"ה כעשה אחת זו בת שבע: (ג) ד"ה מעלן מלטי: ומצדיל הס"י:

הגרות הגר"א
[א] גם יסיד לטס למסלול טן (מיינו) חל"מ וג"כ ששורין מורה לשפלה:

לעיו רש"י
בבב"ש (בקוב"ש): כלי דבר אחי מלוחים.

מוסף רש"י
קדלי דחוירי. מתיבס יכישם שקינן כנינ"ס (מולין י' ופס' בתרי). סטכת. לא אסתקס (פסחים טג). א': שקינן כנינ"ס (מנחות י"ג). שפלה הביאה שלישי. שלח כסלה טעם (מ"ק י"ג). ולמה סכין אותו. היינו שמן המור (שבת ט). שמשיך את השיער. לפי שהו כוסר וע' טו כח ומענד את (מנחות י"ג). ומענד את הבשר. (מנחות י"ג). נדמתה לו כאומתו. וכו' אומתים כפיסס ז' משלנו הוא (עיר י').

ובחיקו תשכב ותהי לו כבת: שמואל ב יב ג. 9. ותשיב הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו ויבהל את המרוקיה ואת מנותה לתת לה את שבע הנערות וראיות לתת לה מבית המלך והשנה ואת הנערותיה לטוב בית הנשים: אסתר ב ט. 10. ויהי המלצר נושא את פתכגם ויין משתיהם ונתן להם ויניעו: דניאל א טו. 11. ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשורוש מן קרי לה כדת הנשים שנים עשר חודש כי כן יתקנו: ימי מרוקין: ששה חודשים בשמן המור ושה חודשים בבשמים ובמרוקיה הנשים: אסתר ב יב. 12. בערב היא באה ובכרך היא שבה אל בית הנשים שני אל יד שעשגו סריס המלך שמר הפילגשים לא תבוא עוד אל המלך כי אם חפץ בה המלך ונקראה בשם: אסתר ב יד. 13. ובהגיע תר אסתר בת אביהל דר מרדכי אשר לקח לו לבת לבוא אל המלך לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר חני סריס המלך שמר הנשים ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראי: אסתר ב טו. 14. ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת בשנת שבע למלכותה: אסתר ב טו. 15. ויאבד המלך את אסתר מכל הנשים וישם בחר מלכות וישם בחר מלכות ותת ושת: אסתר ב יז. 16. ויעש המלך משתה גדול לכל שרי ועבדיו את משתה אסתר ותקדה למדינות עשה ויתן משאת כיד המלך: אסתר ב יח. 17. ובהקצן בתולות שנית וקדכי יטב כשער המלך: אסתר ב יט

תורה אור השלם
1. איני גברין יהודאין ד. דת מנות ונתון על צדיק מדינה כבל שדרך מישך ועבר בני בברא אפי' לא שמו עיקר מלכא טעם לאלקי לא פלאחין וצבלם לאלהא ד' הקימה לא ידעין: דיאל ג' ב

2. ואשתו היהודיה ליה א' אסתר ב יד ואת חזר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח קדרי:

3. ותרד בת פרעה לרחון על היאור ונתתיה הלבת על יד היאור ותרא את המלך בתוך הסוף ותשאל את אקומה ותקסי:

4. אשר הביאה הגולה מירושלים עם הנקרה אשר הולקה עם הנקרה מלך יהודה אשר הגולה נבוכדנצר מלך בבל:

5. ויהי אמן את הנדיקה איש אסתר בת דוד כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובה מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת:

6. ראיתי הילכה והנה איש רכב על סוס אדם והוא עמד בין ההדסים אשר במצלה והנרוי סריס אדמים שרקים ולבנים: וכריה א' ח

7. אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה ואת כהן עזיה מרדכי כהן מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר דקחה באמנה אתה:

8. ולך אין כל כי אם כבשה אחת קמנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בניו יחדו ופתחו האכל ומכוסו שתתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת משום דבחיקו תשכב הוות ליה ט' (לבת) אלא (לבית) הכי נמי לבית י' ואת שבע הנערות וגו' אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת וישנה ואת נערותיה וגו' אמר רב שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה ט' קדלי דחוירי ור' יוחנן אמר זרעונים וכן הוא אומר י' ויהי המלצר נושא את פת כגס ונתון להם זרעונים י' ששה חדשים בשמן המור ט' מאי שמן המור ר' חייא בר אבא אמר סטכת רב הונא אמר שמן זית שלא הביא שלישי תניא רבי יהודה אומר אנפקינן שמן זית שלא הביא שלישי סכין אותו שמשיך את השיער ומענד את הברש כ' בערב היא באה ובכרך היא שבה אמר רבי יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש מטתו ביום י' ותהי אסתר נשאת חן אר"א ט' מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו י' ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת ירח שנתה גוף מן הגוף י' ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמר רב ביקש לטעום מעם בתולה מעם טעם בעולה מעם י' ויעש המלך משתה גדול עבר משתיא ולא גליא ליה דלי כנגא ולא גליא ליה שדר פרדישאני ולא גליא ליה י' ובהקצן בתולות שנית וגו' אזיל שקל עצת ממרדכי אמר אין אשה מתקנאה אלא בירך חיבורתה ואפי' הכי לא גליא ליה דכתיב ז' אין אסתר מגדת מולדתה וגו' אמר רבי אלעזר מאי דכתיב לא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

א ומי' פ"א ממלכת
שקלים הלה טו:

תורה אור השלם
1. לא יגרע מצדק עיניו. ונתן עיניו במעשה הנדקקים לשלם להם (א) חף לזימין רצים מדה במדה: וזכה ויאל ממנה שאלו. שהיה לנוע: וזה ויאלס ממנו חסר. בתרגום של מגילה (ב) מייחס מרדכי ועושהו עשירי לשלול ומשאלו עד בנימין וכתיב היא חסרת בת דודי (ג) ואין לו ראה:

אחרת כמזכיר שיהא משאלו: **מסרסו**. ללנה והוא לניעות של יתפרסם הדבר שמסר לה סימניו: **שנאמר לא יגרע מצדק עיניו**. וסיפיה דקרא ויוסיס ללנה ויגבהו והיינו גדולה לזרות: **ואס הגיס דעסו כו'**. הכי מסמי קראי ויוסיס ללנה ויגבהו ואס אסוריס צוקיס על גניי שמגזינין עמנן באין לדי עינות ויסוריס: **וטובלג**. מתמת נקיות של מהא מלוסס ללדיק משיכיתו של אחרשוריש: **אדון על עבדיו**. ויקלוק פדעה על שני סריסיו: **לשון טורסי**. שס טקוס: **לא ראינו שניה**. מתוך שהימה חזיבה עליו היה מרבה במשמיש ומלא לשמות: **משמריי משמרסך**. אמה ממונה על עבודה אמת ואני ממונה על עבודה אחרת: **ה"ג אחר הדניס הלאה גדל המלך** אס המן וגו'. נמר בגמן ומרס כתיב: **וקא צבי הש"ס אחר מלי**. מה העד עליו הכמות של גידלו עד שזא מעשה הזה: **אחר שצרא הקדוש צ"ה רפואה למכה**.

לא יגרע מצדק עיניו. נתן עיניו במעשה הנדקקים לשלם להם (א) חף לזימין רצים מדה במדה: וזכה ויאל ממנה שאלו. שהיה לנוע: וזה ויאלס ממנו חסר. בתרגום של מגילה (ב) מייחס מרדכי ועושהו עשירי לשלול ומשאלו עד בנימין וכתיב היא חסרת בת דודי (ג) ואין לו ראה:

1. לא יגרע מצדק עיניו בשכר צניעות שהיה בה ברחל וזכה ויצא ממנה שאלו ובשכר צניעות שהיה בו בשאלו זכה ויצאת ממנו אסתר (ד) ומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבא לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר לה (ה) אחיו אנא ברמאות אמרה ליה וכי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא אמר לה אין צ"עם נבר תתבר ועם עקש תתפל אמר לה ומאי רמיותא אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסבי לי מקמה (ו) מסר לה סימנים כי מטא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתיב וידי בבקר והנה היא לאה מכלל דעד השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע עד השתא לפיכך זכתה ויצא ממנה שאלו ומה צניעות היתה בשאלו דכתיב (ז) ואת דבר המלוכה לא הגיד לו אשר אמר שמואל (ח) וזה ויצאת ממנו אסתר (ט) ואמר רבי אלקיזר כשהקב"ה פוסק גדולה לאדם רבני ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר ויושיבם לנצח ויגבהו (יגו') ואם הגיס דעתו הקב"ה משפילו שנאמר (יא) ואם אסורים בוקים וגו' ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נדה לחכמים (יב) כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא (יג) משמיה דרב (יד) שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי (טו) בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בנתן ותרש אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקב"ה אדון על עבדיו לעשות רצון צדיק ומנו יוסף שנאמר (טז) ושם אתנו נער עברי וגו' עבדים על אדוניהן לעשות נם לצדיק ומנו מרדכי (יז) דכתיב ויודע הדבר למרדכי וגו' (יח) אמר רבי יוחנן בנתן ותרש (יט) שני מרסיים הוו והיו מספרין בלשון טורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונמיל ארם בספל כרי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבנים לישון אמר לו והלא אין משמרתך ומשמרתך אמר לו אני אשמור משמרתך והיינו דכתיב (כ) ויקבש הדבר וימצא שלא נמצאו במשמרתך (כא) אחר הדברים האלה (כב) אחר רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ר"ל אין הקב"ה מכה את ישראל אא"כ בורא להם רפואה לחולה שנאמר (כג) כרפאי ישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולם אינו כן מכה אותן ואח"כ בורא להם רפואה שנאמר (כד) ונגנף ה' את מצרים נגוף ורפוא (כה) ויבנו בעיניו לשלוח יד במרדכי לברו אמר רבא בתחילה במרדכי לברו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים (כז) הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמוח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע (כח) שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד (כט) ישנו עם אחד אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכילינהו אמר ליה מסתפינא מאלהי דלא לעביד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו עם כהמן המצות אמר ליה אית בהו רבנן אמר ליה עם אחד הן שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מינייהו מפוזר כפרידה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מדינתא מינייהו ת"ל בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י ולמלך אין שוה להניחם דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחד מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו (לא) אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כבר כסף וגו' אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהו לשקליו והיינו דתנן (לב) באחד באדר משמיעין על השקלים להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

העמדה לזכר לאחר זמן: **כרפאי ישראל**. ואחר כך נגלה עון אפרים ע"י מכה שאני מציא עליהן: **הפיל פור**. ומהו פור הוא הגורל מיום ליום בצאו יום יפול הגורל וכן מחדש לחדש והגורל של כולן הטיל ציוס אחד ונפל לו הגורל על (י) אחד: **בשבעה באדר מת משה**. שנאמר והעם עלו מן הירדן צעשור לחדש הראשון (יא) והעם עלו מן הירדן צעשור למפער שלשים יום בצאלו של משה ושלשה ימים שהיינו להם לידה שנאמר היינו לכם לידה כי צעד שלשה ימים אמת עובדים וגו' (יב) מהאי הלית בשבעה באדר מת משה: **ובשבעה באדר נולד**. דכתיב בן משה ועשרים שנה אחי היום (דברים לה) היום מלאו ימי וטובתי (יג) כדתי הלית שמכפר על המיתה: **איוס צבו רבנן**. מהמשבות של המן אזו למדין שך היה אחרותו משיבו: **קרחה אמת עושה במלכותך**. שמלכות אמת מליאה מהס: **מדינתא**. מדינה קטנה: **ולא נסבי מינן**. נשים: **ואס דסי המלך אינס עושים**. לזונגרות ומסס וזונגליות וזרנות חזין נומנין: **דמפקי ליה לשפא צבטי פפי'**. שבת היום פסק היום ואנו אסורים במלכות: **אין שו**. אין נאה ואין משע להנימן: **משמיעין**. ציט דין מכריזן שיציאו שקלים למקדש: **ועל הכלאים**. שגדלו הרועים קלת וינין ניכר ועוקרין אומן משדומיהן כהכח ציט דין: **משל**

גליון הש"ס

נב' שני מרסיים עי'
מולין דף מ' ע"ב מדיה
מ': ונסוה יג' (ט) עין
מוספת לתמן טו. ד"ה דמי
(יב')

הגהות הב"ח

(א) נב' אמר לה אי רמאי הוא אחי אלה ברמאות (ב) שם אחי שמואל לפיכך זכה ויצאת ממנו אסתר אסתר היא דכתיב אין אסתר מגדת ותמר רבי אלעזר ובי' שנאמר לא יגרע מצדק עיניו ויוסיס ללנה: (ג) ר"ש ד"ה לא יגרע עיניו ויוסיס ללנה: (ד) ר"ה הפיל פור וכו' הגול על אדר הסידי:

הגהות הגר"א

[א] נב' (דמתי) מ"מ:

רבינו הגאול

אמר לו והלא אין משמרתך ומשמרתך אמר לו אני אשמור משמרתך ומשמרתך: פ"י אמר לו אני אשמור משמרתך בתחילה עד החק שאנו קובעים ואשמור עד סוף החצי הלילה במשמרתך. ועשר כך, ונתקש במשמרתך ובתחילת הלילה. שכל שומר בתחילת הלילה כשיעמוד אחר לשמור, ימי שבו שמו, ונמצא זה (ו) שומר שלא במשמרתו. לפיכך נתברר עליו העינה. אין הקב"ה מכה את ישראל עד שבורא להן רפואה, שני כרפאי לישראל וגו'.

מוסף רש"י

מסר לה סימנים. מקר לה יעקב שומען לתל שנאמר לו בלילה שבעה (דברים ב"ב ע"ב). הלא אין משמרתך ומשמרתך שיהי. כל מיני שהלס ממונה עליו ומטול עליו לעשותו קרוי משמרת (במדב"ג ז' וי' ושי' ע"ז ח': שפי' שומר' חספ' שומרי' חכילים' וחי' שרשי' באו). שבשבעה באדר מת משה. שפי' דקדוקן (למ' לפני לה

מקדמי דכתיב ויבנו בני ישראל את משה עבדיו יום, וכתיב משה עבדיו מת ועמה קום עבדו, וכתיב כי צעד שלשים ימים אמת עובדים את הירדן וגו' וכתיב והעם עלו מן הירדן צעשור לחדש הראשון, לא מהס ל"ג למפיעת ממלך שבעה באדר מת משה, ומנין שבעה באדר נולד, שנאמר ויחמר אליהם בן משה ועשרים שנה אחי היום וגו' מה יום היום, היום מלאו ימי ושנתי (יב). משמיעין על השקלים. הכחות ציט דין (קטן ב"ב). שחיו יתבאל מביחין תרומת שקלים נטמן דכתיב כמחש' למדי' שניה, מהס והלא לי קרבן מתומיה מהס (י"ג). ועל הכלאים. משמיעין על חרע כלאים (שם מ"ח): א' ל' לקב' כלאי הרועים הניכרין בין המלכות (קטן ב"ב).

אסתר ב כ
8. בימים ההם התקדשי
ישב בשער המלך קצף
בנתן ותרש שני סריסי
המלך משמריי הספ
ויקבשו לשלוח יד במלך
אחשורוש. אסתר ב ט
9. וישם אתנו נער עברי
עבד לשר הטבחים
והספר לו ויקטר לו את
הלמיתו איש כחלמו
פורה. בראשית מא יב
10. וידע הדבר
לקרובי ויגד לאסתר
המלכה ותאמר אסתר
לקרובי בשם מרדכי:
אסתר ב כב
11. ויקבש הדבר וימצא
ותלו שניהם על עץ
ויקח בספר דברי ימיים
לפני המלך:
אסתר ב כג
12. אתר הדברים האלה
גדל המלך אחשורוש
את חן בן המדנתא
האגני וינשאוהו וישם
את כסאו מעל כל
השרים אשר אתה.
אסתר ג א
13. כרפאי לישראל
ונגלה עון אפרים ורעות
שמרון כי פעלו שקר
ונגב יבוא פשט דוד
בחרן: והשע ז א
14. ונגנף ה' את מצרים
ונגף ורפוא ושבו עד י'
ועתה לךרם ורפאים:
שיעיהו יט כב
15. ויבן בעיניו שלח
יד במרדכי לבדו כי
הגידו לו את עם מרדכי
ויקבש המן להשמיד את
כל היהודים אשר בכל
מלכות אחשורוש עם
מרדכי:
16. בחודש הראשון שהם
הדש ניסן בשנת שהם
עשרה למלך אחשורוש
הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומקדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר. אסתר ג ז
17. ויאמר המן
למלך אחשורוש ישנו עם אחד משור ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם ואת דתי המלך
אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם: אסתר ג ח
18. אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כבר כסף
אשקול על ידי עשי המלכה להביא אל גני המלך: אסתר ג ט
19. ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות
בו כטוב בעיניך: אסתר ג יא

